

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2016

YEARBOOK

2016

ГОДИНА 7
БРОЈ 8

VOLUME VII
NO 8

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2016
YEARBOOK

ГОДИНА 7
БР. 8

VOLUME VII
NO 8

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

доц. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

доц. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Сузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија
проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, лектор д-р Весна Коцева, виш лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица Негриевска, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р
Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донеv
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. факс 201, 2000 Штип
Р. Македонија

**YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strossmayer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Beganovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD, lecturer Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva, MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasova

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste

Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

Надица Негрневска, Драган Донеv РАЗЛИКИ МЕЃУ ШПАНСКИОТ И ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК ОД ФОНОЛОШКА ГЛЕДНА ТОЧКА	9
Сања Спасковска ЗА ДИЈАЛЕКТНИТЕ НАЗИВИ НА БУБАМАРАТА (Coccinellidae) И НАРОДНАТА СИМБОЛИКА ВО ШТИПСКО	19
Марија Леонтиќ ПОТЕКЛО, АДАПТАЦИЈА И СЕМАНТИКА НА ТУРСКИОТ СУФИКС -ди/-ти /-DI/ (-di, -di, -du, -dū, -ti, -ti, -tu, tū) ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	27
Пацка Тасева ЗА НЕКОИ ДИЈАЛЕКТНИ НАЗИВИ НА РАСТИТЕЛНИОТ СВЕТ ВО РАДОВИШКИОТ ГОВОР И НИВНАТА СИМБОЛИКА	37
Даниела Ристова ФОНЕТСКО-ФОНОЛОШКИ СИСТЕМ ВО ГРАДСКИОТ ВИНИЧКИ ГОВОР	47
Мирјана Пачовска ЦЕЛОСНИ МАКЕДОНСКИ ФРАЗЕОЛОШКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ СО ЗБОРОТ „ВОДА“ КАКО ГЛАВНА КОМПОНЕНТА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	57

Книжевност

Ева Ѓорѓиевска, Даринка Маролова ТРАДИЦИОНАЛНИОТ АЗИСКИ ТЕАТАР И ДРАМАТУРГИЈАТА НА БЕРТОЛД БРЕХТ	71
Кристина Мијалкова ИЗБОРОТ НА ЛИЧНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ „ПИРЕЈ“ ОД ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ	79
Драган Донеv, Толе Белчев, Данче Стефановска ПОСТМОДЕРНИСТИЧКИ СТРАТЕГИИ ВО МАКЕДОНСКАТА МОДЕРНА И ПОСТМОДЕРНА ПОЕЗИЈА	87
Александра Милева ЛИЧНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ „И БОЛ И БЕС“ ОД СЛАВКО ЈАНЕВСКИ ..	97

Толе Белчев, Габриела Митева НЕАНТРОПОМОРФНИТЕ НАРАТОРИ ВО РАСКАЗИТЕ НА ДРАГИ МИХАЈЛОВСКИ	105
--	-----

-----*Методика*

Маријана Димитрова МЕТОДИКА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК: ОСНОВИ ЗА ЕФЕКТИВНО ЧИТАЊЕ.....	119
--	-----

Марија Крстева, Драган Донеv ПЕРЦЕПЦИЈА НА СТУДЕНТИТЕ ЗА СОПСТВЕНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ ЧИТАЊЕ АНГЛИСКИ ТЕКСТОВИ.....	133
--	-----

**ЛИЧНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ „И БОЛ И БЕС“
ОД СЛАВКО ЈАНЕВСКИ**

Апстракт

Во овој труд *Личните имиња во романот „И боли бес“ од Славко Јаневски*, како што кажува насловот, ќе се задржам на личните имиња кои Јаневски ги употребил во овој роман. Преку опишувањето на секој од избраните ликови, и преку неколку анализи, кои го покажуваат значењето на имињата (лексичко-семантичка анализа) и потеклото на имињата (генеалогска анализа), ќе се обидам да покажам дали Јаневски, барем, кога станува збор за главните ликови во романот, именувањата ги направил сосема свесно со цел името да послужи како знак, предвесник за ликовите, или, пак, именувањата ги направил сосема случајно, па нема никаква поврзаност помеѓу значењето на името и карактерот на ликот. Во овој труд се задржав само врз неколку ликови, односно врз оние за кои авторот ни дал повеќе информации, од кои можеме да направиме една поисцрпна анализа.

Клучни зборови: *анализа, антропоними, генеалогска анализа, именување, сема, семантика*

Alexandra MILEVA²

**PERSONAL NAMES IN THE NOVEL *И БОЛ И БЕС*
BY SLAVKO JANEVSKI**

Abstract

The paper, *Personal names in the novel “И бол и бес“ by Slavko Janevski*, as the title suggests, focuses on the personal names that Janevski uses in the novel. By describing each of the chosen characters and by an analysis that reveals the meaning of the names (lexical and semantic analysis) and the origin of the names (genealogical analysis), I will attempt to show whether Janevski, at least when it comes to the major characters of the novel, has consciously named them so, with the aim of using the very name as a sign, a foreshadowing of the characters, or he

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Македонија.

² Faculty of Philology, University “Goce Delcev”

named them so accidentally, so that there is no correlation between the name and the character's traits. This paper analyses some of the characters, namely those for whom the author has offered sufficient information for a thorough analysis.

Key words: *analysis, anthroponymes, genealogy, naming, seme, semantics*

Романот *И бол и бес* (1964 год.) е четвртиот роман на Славко Јаневски. Во овој труд одбрав да ги обработам и анализирам личните имиња од романот *И бол и бес*, не само поради неговата литературна убавина, туку и поради тоа што романот изобилува со широка галерија ликови, односно мноштво лични имиња, кои ни даваат доволно материјал за исцрпна анализа.

И бол и бес е роман преку кој читателот го доживува патешествието на партизаните, четници и припадниците на бугарската рота на планината Козјак за време на Втората светска војна. На овој начин, Јаневски ги групира ликовите од романот, во три табори (партизани, четници и припадници на бугарската рота). Иако писателот ги групира сите ликови во претходно споменатите три табори, сепак, секој лик е приказна сам за себе, секој лик е различен од другите. Сите тие во себе го носат и болот и бесот, но сепак секој лик е тиштен од поинаква болка, носи поинаков бес, и тоа е она што ги разликува, независно на кој табор му припаѓаат. Писателот проникнува длабоко во ликовите понира во болот и бесот кои со себе го носи секој од ликовите и на тој начин читателот ја сфаќа семантиката која се содржи уште во насловот на романот.

Овој роман изобилува со повеќе од стотина ликови, од кои јас решив да се задржам само на ликовите кои се носители на следниве лични имиња: *Алексо (Синадиновиќ)*, *Благоја*, *Божин*, *Матеј* (подоцна *Марко*), *Никодим*, *Стане* и *Вела*, бидејќи сметам дека авторот неслучајно, односно намерно ги одбрал токму овие имиња, кои во романот ќе послужат како знак, односно како показател за ликот. Издвоените лични имиња ќе бидат анализирани од неколку аспекти.

1. Претставување на ликовите од романот *И бол и бес* од Славко Јаневски

Од многуте ликови кои се среќаваат во овој роман, јас погоре веќе реков дека ќе се задржам само на ликовите на: *Благоја*, *Божин*, *Матеј* (подоцна *Марко*), *Никодим*, *Стане* и *Вела*.

Алексо (Синадиновиќ) е бивш четнички јатак. Тој е богат селски домаќин кој бил искористуван од страна на четниците на чело со самопрогласениот војвода Теодос, кои ја запоставуваат неговата куќа, а Алексо е премногу исплашен за да им се спротивстави. Поради сето тоа, се чувствува сосема безнадежен за подобро утре, и како слуга на безработните четници кои пируваат во неговата куќа. Тој е чесен човек, кој сепак поседува храброст што ја покажува единствено кога мора

да одбере дали ќе убие или тој ќе биде убиениот (па во таа ситуација го убива Дича кој му се заканувал претходно). Алексо умира неславно, во шумата, убиен од зад грб.

Благоја е дваесетгодишен младич, партизан. Додека чека во клисурата заедно со останатите петмина партизани размислува за својот живот, па преку неговото размислување читателот добива претстава за неговата психичка состојба. Тој е обележан од раѓање со шест прсти. Тој е очаен, изморен и болен – се разболел уште додека бил на печалба во градот, чувствува дека му е смачено од таквиот живот, но, сепак, е жеден за живот, не сака да умре, да се предаде, сака да живее и поради тоа се прекорува себеси, чувствува и страв и срам, и бол и бес, и мисли дека смртта прво него ќе го стаса. Кога Стане и Божин не се враќаат од извидништво, тој сака да си заминат и да се спасат, но знае дека останатите (Марко, Вела и Паун) не би се согласиле никогаш на тоа да ги остават, па токму поради тоа негова помисла се прекорува. Тешка и длабока е неговата внатрешна борба и тој постојано е растргнат помеѓу она што го сака, она што го чувствува и она што знае дека е правилно да се направи.

Откако ги остава другите, сам и безнадежен, со товар на душата, скока во бездна и така го завршува својот живот.

Божин е припадник на партизанскиот одред и е еден од шесттемина што остануваат сами во клисурата да ја запрат бугарската рота доколку тргне по партизанскиот одред кој се повлекува за да се спаси. Тој е храбар, несребичен и снаодлив, а тоа го покажува кога заробен од страна на бугарски војници ги лаже за да ги спаси другите партизани.

Матеј, подоцна *Марко*, е син на отправникот на возови Антон. Припадник на партизанскиот одред. Дobar, чесен, искрен, чувствителен и храбар младич. Марко постојано е растргнат помеѓу егзистенцијалната борба (да се спаси, да преживее, да не се откаже) и внатрешната борба која се одигрува во неговиот ум. Негувал чувства кон Вела, па сознанието дека Вела е бремена (тоа му го кажува старицата која го лаже само за да ја спаси Вела) му создава дополнителна болка и сомнежи и го измачува и онака измачениот младич.

Никодим е командантот на партизанскиот одред. Див, своеглав, тврдоглав и понекогаш неразумен човек, но многу храбар и чесен. Постојано е во конфликт со комесарот Мони, со кој имаат дамнешна историја. Понекогаш донесува тешки одлуки, мислејќи за доброто на мнозинството. Тој донесува тешка одлука која ги спасува животите на повеќемина од одредот (минирањето на мостот), а комесарот Мони го обвинува и бара да му се суди за тоа.

Стане е младич кој уште од млади години почнал да работи како столар, пекар, леар, аргат, но тој имал сон – да биде Хамлет, за него уметноста е сè и на седумнаесет години заминал со една актерска трупа и станал и суфлер и сценограф и слуга, генерал татко, син љубовник, љубовница на тој љубовник односно станал актер со уметничко име *Serinus Canarius*. Како дел од чергарската

актерска трупа пеел и по кафеани за да ја развесели публиката, бил комичар со величествена тага во очите.

Потоа станува дел од партизанскиот одред. Преку реминисценциите дознаваме за животот на Стане пред војната. Тој е херој, жртва на војната, кој соочувајќи се со смртта ја прифаќа како неизбежност, како нешто што мора да им се случи, како последователно нешто од војната.

Вела е млада девојка, партизанка во одредот на Никодим. Таа е мошне храбра, искрена и пожртвувана.

2. Лексичко-семантичка анализа на ликовите

За да покажеме дали навистина името со кое е именуван ликот е показател, предвесник за карактерот, односно личноста на ликот, најпрво ќе направиме лексичко-семантичка анализа за да го дознаеме значењето на името³.

Алексо. Името *Алексо* е изведено грчко лично име, бидејќи е добиено од *Алекс* + *-о* < *Алексија*, кое пак води потекло од грчкото лично име *Ἀλέξιος*, со значење 'оној што помага'. Име на христијански светец.

Благоја. Името *Благоја* е име со словенско потекло, изведено од ст.сл. приставка *благъ* (благ). Значењето на ова име доаѓа од приставката *благ* за да го означи благиот карактер на ликот што е носител на ова име.

Божин. Името *Божин*, пак, е добиено од *Бож(о)* + *-ин* < *Божидар* или од *Бог(о)* + *-ин*; *Божил* од *Бож(о)* + *-ил* < *Божидар* (образувано од приставката *божји*, ст.сл. *божиш* + именката *дар*, ст.сл. *даръ*, *-а*), а може да биде и превод од грчкото *Θεόδωρος*, со значење 'оној што е божји дар'. *Божин* е желбено машко лично име според особина или карактер.

Марко. Ова име потекнува од грчкото *Μάρκος* < латински *Marcus*, со значење 'чекан, воин'. *Марко* е име на апостол и на еден од четворицата евангелисти.

Матеј. Ова е библиско име кое води потекло од грчкото *Ματθαῖος* < хебрејски *Matitiah*, со значење 'подарок од богот Јехова'. *Матеј* е име на еден од четворицата евангелисти и еден од 12-те Христови апостоли. Светото предание, пак, раскажува дека *Матеј* значи 'цариник'.

Никодим. Името *Никодим* е сложено машко име кое води потекло од грчкото *Νικόδημος*, со значење 'оној кој е народен победник'. *Никодим* е име на христијански светец.

Стане. Ова е словенско машко име, добиено од *Стан-* + *-е* < *Станимир*, *Станислав*, *Станислов*, односно е изведено од нивниот прв дел, ст.сл. Глагол *стати*, *станџ*, *станеш*, што значи 'застане; опстане; заштити'.

³ Како извор на информации при оваа лексичко-семантичка анализа се користени: М. Коробар-Белчева, В. Миовска, М. Момировска, *Речник на лични имиња во македонското народно творештво*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 2008; Љ. Станковска, *Речник на личните имиња кај Македонците*, Скопје, 1992.

Вела. Единственото женско име кое е предмет на анализа во овој труд е личното име *Вела* кое има словенско потекло. Ова име е скратено од л. и. *Велика*, т.е. од *Велислава*, кое како прв елемент ја има ст.сл. придавка *велиш*, со значење 'голем, велик'.

3. Генеалозна класификација на имињата

Во овој труд накусо ќе се задржам и на генеалогичката на неколкуте издвоени имиња од романот *И бол и бес*, иако потеклото на овие имиња ниту оддалеку не е толку разновидно како што е случај кај главните ликови во некои од другите романи на Јаневски.

Од гореизнесеното може да се забележи дека имињата на главните ликови во романот *И бол и бес* немаат толку разновидно потекло какво што имаат во некои други негови романи. Имено, во овој свој роман, од овде анализираните антропоними може да се заклучи дека имињата *Благоја*, *Стане* и *Вела* имаат словенско потекло. Од грчко потекло се имињата: *Алексо*, *Божин* и *Никодим*, додека *Марко* покрај од грчко може да биде и од латинско потекло, а *Матеј* кој во нашиот јазик е дојден со грчко посредство има хебрејско потекло.

4. Постои ли мотивација при именувањето на ликовите?

Кога станува збор за тоа дали личните имињата на ликовите од романот *И бол и бес* што ги избрав за анализа во овој труд навистина постојат во реалниот антропонимски систем или, пак, се дело на писателската фантазија, може да се забележи дека сите издвоени лични имиња се имиња кои постојат во реалниот антропонимски систем, иако авторот ја имал целосната слобода да употреби и имиња кои не постојат во реалниот антропонимски систем, односно нив можел да ги креира според сопствената имагинација, како што тоа го има направено многупати во другите негови романи.

При именувањето на ликовите во романите се покажа дека авторот Јаневски бил многу креативен и во случаите кога ликовите се именувани и со имиња кои навистина постојат во реалниот антропонимски систем. Тоа е така затоа што Јаневски успеал да напише толку добра приказна со многу добар состав на ликови (имиња), па имаме романи во кои на едно место постојат имиња на ликовите чие потекло е најразновидно (од словенско, грчко, турско и латинско – кои се најчесто среќавани низ неговите романи, до имиња чие потекло е француско, германско, англиско, еврејско, италијанско, индиско, ерменско и руско, иако овие имиња се поретки).

Откако направив мало претставување на ликовите од романот и ја направив лексичко-семантичката анализа, преку која покажав какво значење се крие зад одбраните имиња, ќе се обидам да покажам дали, како што споменав погоре во текстов, Јаневски неслучајно туку, напротив, намерно и со цел ги именувал ликовите токму со овие имиња и дали дали името со кое е именуван ликот е показател, односно предвесник за личноста на ликот.

За Благоја веќе напишав дека е еден од партизаните на планината. Тој е добра личност, но сите настани го прават изморен, очаен, безнадежен и исплашен, па затоа и посегнува по својот живот и се самоубива. Ако земеме предвид дека значењето на името доаѓа од придавката *благ* и означува *блага личност*, тогаш доаѓаме до заклучок дека именувањето на овој лик е сосема свесно и со намера, бидејќи за Благоја навистина добиваме впечаток дека е навистина многу блага личност, односно недоволно силен да се избори и да издржи. Кај него отсуствува цврстината која е потребна за да ги преживее студот, гладот и сите опасности кои ги демнат во планината. *Божин* е храбар, несебичен и снаодлив, остроумен, добар, пожртвуван младич. Тој му е од голема помош на одредот, бидејќи и кога е заробен од страна на бугарски војници, и кога неговиот живот е во опасност, тој лаже за да ги спаси другите партизани. Името Божин е со значење 'оној што е божји дар', а токму таков бил Божин, со својот карактер и со своите постапки навистина бил токму дар од бога за партизаните.

Матеј (подоцна *Марко*) е еден од главните ликови. Тој е добар, чесен, искрен, чувствителен, храбар младич, пожртвуван и измачен. Името Матеј значи 'подарок од богот Јехова', а пак името Марко е со значење 'чекан, воин'. Овој лик, со сите негови доблести и позитивни карактеристики навистина се чини е дар од Бога, особено за одредот кој му е од голема полза, а со неговата храброст и пожртвуваност важи за вистински воин.

Никодим е див, своеглав, тврдоглав и понекогаш неразумен човек, но бил многу храбар и чесен. И кога донесувал тешки одлуки секогаш мислел за доброто на мнозинството. Неговото име значи 'оној кој е народен победник'. Честопати одлуките кои ги носи го прават не само него, туку и целиот одред победници, па затоа можам да кажам дека и ова име е уште едно од именувањата кои авторот свесно ги направил.

Стане е име со значење 'застане; опстане; заштити', а ликот на Стане во романот е младич кој е доволно храбар за да го следи својот сон да стане актер, но поради сплет на околности станува дел од партизанскиот одред. Тој е многу добар човек, жртва на војната, тој е херој. Станувајќи партизан тој прави сè за да се заштити себеси и останатите партизани, за да опстанат и да се издигнат како победници над војната, со што покажува голема несебичност. Иако е жртва на војната тој стои храбро и не се плаши дури ни од смртта, туку ја прифаќа како нешто што мора да се случи.

Вела е млада девојка, партизанка, добра, храбра и пожртвувана. Таа поминува низ многу страдања, но е силна жена, голема личност, па оттука се гледа и свесното именување на овој лик, бидејќи името Вела е изведено од придавка *великѝ*, -а; со значење 'голем/а, велик/а', токму каква што е младата партизанка Вела.

На почетокот во текстот си го поставив прашањето дали направените именувања на ликовите од страна на Јаневски се навистина намерно, а не сосема

случајно направени и дали одбраните имиња ќе послужат како предвесници, односно како знаци на читателот за тоа каков лик да очекува во текстот.

Откако ги направив сите овие анализи на одбраните ликови и лични имиња од романот *И бол и бес*, се покажа дека Јаневски, секое од именувањата кога станува збор, барем, за главните ликови (на кои се задржав и јас) ги направил сосема свесно, па читателот уште од името на ликот добива знак, навестување каков лик да очекува понатаму во романот. Оттука слободно можеме да кажеме дека личните имиња што ги употребил авторот Славко Јаневски во својот роман „И бол и бес“ претставуваат свесен избор на мотивирани имиња.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- [1] Љ. Станковска, *Речник на личните имиња кај Македонците*, Скопје, 1992.
- [2] М. Коробар-Белчева, В. Миовска, М. Момировска, *Речник на лични имиња во македонското народно творештво*, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 2008.
- [3] О. Иванова, *Студии од топонимија и антропонимија*, Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, 1999 (Скопје).
- [4] Т. Стаматоски, *Македонска ономастика*, Скопје, 1990.